

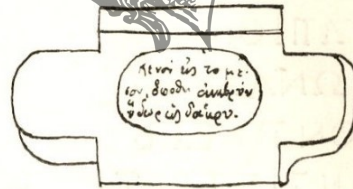
Προσβαλλόμενα μίαν ὄραν. *Ἀπὸ τῆς παραρτήσεως* ἀπὸ τὴν ὁδὸν μέγας, καὶ ἄλλος πρὸς τὴν Παιδείστον ἀπὸ τοῦ **Καρέβλη**.

ΠΑΝΙΟΝ

Ἔχει παρεκκλήσιον τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς Γεννήσεως τῆς Θεο-^{Ἑρακλίου}τόκου. Τέλειον ἐρείπιον. Ἐπὶ τῆς ΒΔ. πλευρᾶς σώζονται ἐρείπια Βυζαντι-^{Αθ. τ. ΙΕ!}νοῦ τείχους, ὅπερ διευθύνεται πρὸς Β. ἐνῶ πρὸς Δ. ἐπὶ λόφον μακρὰν σώ-¹⁹⁴¹ζονται ἄλλου τείχους, αἵτινα συνήντων βεβαίως τὸ δυτικόν. Μεταξὺ δὲ ^{π. 116-118}διέρχεται τὸ ρεῦμα τῆς Μπασνῆς.

Εἰς τὴν Β πλευρὰν ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ τείχους σώζονται ἐρεί-
πια τῆς ἐκκλησίας τῶν Εἰσοδίων, ἣτις ἐκτίσθη τῷ 1838 καὶ ἐκάη τῷ
1912 κατὰ τὴν γενομένην 12 Ἰανουαρίου μεγάλην πυρκαϊάν. Τότε ἔνεκα
τοῦ πνέοντος σφοδροῦ ἀνέμου ἕως 180 οἰκίαι ἐκάησαν.

Ἐπὶ τῆς Β. πλευρᾶς σώζονται ἐρείπια ἄλλου τείχους εἰς θέσιν κα-
λουμένην Ἅγιος Δημήτριος. Τὸ τεῖχος τοῦτο διευθύνεται πρὸς τὴν θά-
λασσαν. Εἶναι δὲ ἐρείπιον πύργου Βυζαντινοῦ, τοῦ ὁποῦ ἡ ἐξωτερικὴ
πλευρὰ κατὰ τὴν βάσιν εἶναι ἐσκαμμένη καὶ φησίνεται ὡς κοίλωμα. Πλη-
σίον καὶ ἐντὸς τοῦ τείχους ὑπάρχει ἀπὸ τῆς ἑσκαμμένης καὶ ἀποκτεταμένης
ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Βλαχίας (ἡ ὀνομαζομένη Ἰουλίτου 2) ὑπάρχει
ἐν αὐτῇ μάρμαρον ἔχον τότε τὸ σήμα

Λέγεται ὅτι πρὸς 40—50 ἐτῶν Τούρκος τις ἠθέλε νὰ οἰκιοποιηθῇ τὸ μέρος, ἔνθα ἐκτίσθη τῷ 1885 πού καὶ τὸ ἱερὸν μάρμαρον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κοινότης ἠγείρεν ἀμφισβητήσεις, τὸ πρᾶγμα κατήντησεν εἰς τὰ Δικαστήρια. Ἐπιτροπὴ δὲ ἐξ ἐπισήμων Τούρκων προσεζήρχοντος τοῦ Καίμακαμη ἐλθοῦσα καὶ μὴ δυναμένη ἄλλως νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα, διέταξε παιδίον τι νὰ καθαρῶσιν τὸ ἱερὸν μάρμαρον. Καὶ ὅ τοῦ θαύματος ἤρχισε πάλιν νὰ νὰ ἰδρῶνῃ. Τότε οἱ Τούρκοι ἐκπλαγέντες ἐπεδίκασαν καὶ αὐτὸν τὸν τόπον εἰς τοὺς Χριστιανούς.

Ὁ ναὸς εἶχε στέγην, ἣτις ὅμως κατὰ τὴν ἑξορίαν κατεστράφη. Ἐπὶ

τῆς Α. πλευρᾶς σώζονται 3 ὑπόγεια. Τὰ δύο μεγάλα προχωροῦν ἕως 30 μέτρα, τὸ δὲ ἄλλο μικρότερον. Ὁ λίθος εἶναι πολὺ μαλακὸς καὶ ἀμώδης καὶ εὐκόλῃ πελεκᾶται.

Πρὸ τῆς καταδρομῆς εἶχε 2125 κατοίκους, 50—60 ἄτομα ὀλιγοτέρους ἀπὸ τὸ Κούμβαον. Τοῦρκοι ἦσαν 98. Σήμερον ἐπανῆλθον ἐκ Τυρνάβου καὶ Θεσσαλονίκης 340 οἰκογένειαι = 1400 ἄτομα, ἀναμένοντα δὲ ἀκόμη 100 οἰκογένειαι = 500 ἄτομα ἐκ Κερκύρας. Τοῦρκοι δὲ σήμερον μένουσιν 7 οἰκογένειαι = 35 ἄτομα, καὶ ἔχουσιν ὄραϊον καινουργῆς Τζαμίον. Οὐδεμία οἰκία αὐτῶν εἶναι βεβλαμμένη, ἐνῶ τῶν Χριστιανῶν 200 μὲν ἐκ θεμελιῶν κατεσκαμμέναι, 20 κατοικήσιμοι καὶ 250 ἡμικατεστραμμέναι. Εἶχον οἱ Χριστιανοὶ πρὸ τῆς ἀτελείσεως 20 καίκια τὰ ὅποια ἐταξίδευσον εἰς Κων)πολιν, καὶ ἔμενον φανοκάρια 25 ἕξων διὰ τῆς ἀλιείας πλήθος ἀνθρώπων.

Προϊόντα. Σιτηρά, κρόμινα, καρπούζια, πεπόνια ὀπωρικά καὶ μάλιστα μήλα. Περίεργος σύμπτωσις: ἀπηλάθησαν τῇ 14 Αὐγούστου 1914 καὶ ἐπέστρεψαν εἰς Τουρκίαν τὴν 28 τοῦ ἰδίου. Καὶ πάλιν ἀνεχώρησαν τῷ 1920, πάλιν τὴν 14 Αὐγούστου εἶχεν ἔλθει καὶ ἡ διαταγὴ πρὸς παλινοστήσιν καὶ ἀνεχώρησαν τῇ 28 Αὐγούστου.

Παρὰ τὸ πρὸς Δ. χωρίου οὐάκιον, οὐ κατέρωθεν τείχος Βυζαντινὸν κασιδιάρικόν σχεδὸν γὰρ μέγα (μῆκ. 30 μ. πού), ὃν ἀνεκάλυψεν ὁ φιλόκαλος Διάκονος Ἱεροθέος ὁ καὶ πολλὰς ἐπιγραφὰς ἐδῶ συλλέξας, καὶ ἀνέκτισεν εἰς μικρότερον μέγεθος. Ἄλλῃ ἤδη εἶναι κατεστραμμένη ὑπὸ τῶν Τούρκων. Εἰς τὸ ὄπισθεν τῶν οἰκημάτων ἐντεταχισμένου βωμίσκου φαίνεται ἐν στενῷ πλαισίῳ ὕψ. 0,19×0,30.

ΜΕΝΕΚΛΗΣ ΠΥΡΡΟΥ
 ΤΟΔΝΑΛΗΜΜΑ
 ΣΑΡΑΤΙΔΙ
 ΚΑΙΙΣΙΔΙ

Τοῦ Βυζαντινοῦ τείχους τὰ ἐκατέρωθεν τοῦ ρεύματος λείψανα διατηροῦνται μὲν σχετικῶς καλλίτερα ἐπὶ τῆς Δ. ράχews (εἰς ὕψ. 3 μ. πού) καὶ δὴ προστήλου, δύο ἐκεῖ πύργων (μὲ ζώνην ἀνὰ μίαν πλινθασβεστικὴν πάλιν) καὶ πᾶχ. 3 μ. καὶ πύλης μεταξὺ ἐκ τῶν θεμελιῶν ἀσφαλῶς, δι' ἧς ἀκριβῶς διέρχεται καὶ νῦν ἡ ὁδὸς εἰς Σχολάρι κλπ. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ ἀκρωτηρίου ἐκδηλος ἐκεῖθεν ἢ κάθετος πρὸς Ν. φορὰ καὶ ἢ πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ σημερινοῦ χωρίου μακρὰ πλευρά, ἐφ' ἧς ἀκριβῶς

σήμερον ἢ ἀτραπὸς ἢ παρὰ τὸν Ἁγ. Γεώργιον (διὸ καὶ **Καλῆς** καὶ δρόμος τοῦ Ἁγ. Γεωργίου λέγεται) δηλ. σαφῶς ἐπὶ τοῦ ἐξογκώματος τοῦ συγκεχωσμένου σκέλους. Καταβῶν δὲ παρὰ τὴν πηγὴν **Πασκῆ**. (Ἐντεῦθεν τὸ ἀγορανομικὸν **σήκωμα** τοῦ Μουσειοῦ, ὑπὲρ ἣν ἀκριβῶς ἔξω τοῦ τείχους καὶ τάφος **Καλυβωτῆς** ἀρτισκαφῆς διὰ κεραμίδων στέγης (ικανῶς) ἐγκύρτων, στέγης, σαφῶς **στρωτήρων** μ' ἐντομὰς καὶ ἐφαρμογὴν τῶν καλυπτήρων καὶ ἄλλας εἰς ἔνθεσιν τῶν παρακειμένων ὁμοίων, ἔχουσῶν ὕψ. 0,35 × 0,50 πον. Ἴσως πιθ. ρωμαϊκῶν ἔτι χρόνων. Καὶ ἐντεῦθεν (—ἀνατ.) τοῦ ρύακος λείψανα εὐπαρακολούθητα, χωροῦντα εἰς ἄλλο πον τόσον ὕψος ὑπὲρ τὰς δύο Παναγίας μέχρι τῆς κορυφῆς Ἀϊλαριᾶς (Ἁγ. Ἰλαρίωνος πιθ. ποτέ), καὶ ἐκεῖθεν διὰ τοῦ Ἀἰδημήτρη, ὅπου πάλιν λείψανον μέχρι θαλάσσης. Ὅλος ὁ Ἀνατολικὸς λόφος βρῖθει (μεταξὺ τῶν σημερινῶν οἰκιῶν) σωρῶν λίθων Βυζαντινῶν καὶ ἐρειπίων, ἀφοῦ γύρω ἄπειρος ἡ γῆ. ἄλλ' ὅτι καὶ ἀρχαιότερον ὠκεῖτο, ἀσφαλῆς (πλὴν τῶν ἐν τῷ ἐπιγραφῶν καὶ τοῦ Σηκώματος) καὶ ἐκ μαρμάρου κεφαλῆς, μαρτυρουμένης πρὸ ἐτῶν. Καὶ ἄλλα μάρμαρα λέγουσιν εἰς τῶν **Κρικαίων** τὰς οἰκίας εὐρισκόμενα καὶ εἰς τοῦ **Χ. Γιαννικοῦ** τὸν κῆπον (μὲ γλυφὰς-κορῶνες λέγουσιν κλπ.), συνειλημμένα κατὰ παράδοσιν τινα ὑπὸ Τούρκου μεγάλου πρὸ αἰῶνος ἢ πλείον. Καὶ ἡ Παναγία τοῦ Πασκῆ εἶχεν (ἐκτὸς 3 μισοκλιῶν καὶ στούλων) πύλων καὶ ἐπιγραφὰς. Καὶ ἡ ἐπιγραφή **Ἐκκλ. τῶν Εἰσοδίων** (κτεῖσα τοῦ Πανουσιῶν τοῦ 1912). Ὑπάρχει καὶ Βυζαντινὸν ἐπίθημα (dorseret) λοφολέυσον μ' εὐφυλὰ ὠὰ καὶ ἔλικας (καὶ νεωτέρας πλακὸς ἐπιτύμβιον ταῦτα μὲ δικέφαλον ἀετόν), καὶ ρητῶς εἰς τὸ Σχολεῖον παρὰ τὸν Ἁγ. Θεόδωρον ὑπῆρχεν ἐπιγραφή, ἣν ἐπεσκέπτοντο οἱ περιηγηταὶ καὶ δὲν ἀνεγίνωσκον, πολὺστιχος.

Πλὴν τοῦ τείχους καὶ τῆς παρὰ τὸ ρεῖμα πιθανῶς Βυζαντινῆς μητροπόλεως (ἄλλ' ἴσως ἦτο καὶ ἡ τῶν Εἰσοδίων), θὰ ἦτο ἐκεῖνη τῶν δύο ἔξ ἧς τότε κατήχθησαν καὶ εἰς τὴν ἀπὸ γενεᾶς κυρίαν ἐκκλησίαν τῆς Ἀγίας Βλαχέρνας (μὲ ἀγίασμα) —λεκάνην μεγάλην μαρμαρινὴν μὲ πῶμα δῆθεν ἰδρώνουσαν ὕδωρ (ἦδη ἐξαρθρωμένην ὑπὸ Τούρκων) λίθοι, μάρμαρα διάφορα, ἐν οἷς καὶ πᾶσιον τῷ Εἰσοδίων ἐπίθημα (ἀκέραιον). Σώζεται καὶ λιμενοβοραζίων μόλις ἀνέχων ...ἀρχ. Περὶ τοῦ τείχους ἐγγωρία παράδοσις λέγει: Τὸν Καλίμους τὸν ἐχάλασεν ὁ Πάπας καὶ ρητότερον ἐννοοῦν τοὺς Φράγκους. Κατὰ τὴν πρὸς Πάνιον ὁδὸν 1/2 ὄραν ἀπὸ τῆς Ραιδεστοῦ εἶναι κρήνη τοῦ Ragozy τοῦ Οὔγγρου.

Ὁ κ. Ἀθηνόδωρος Δημητρίου λέγει ὅτι ἐν τῷ Τσιφλικίῳ αὐτοῦ κειμένῳ 12 χιλιομ. ἀπὸ τῆς Ραιδεστοῦ ἐπὶ τῆς εἰς Μουρατλή ἀγούσης ὑπάρχει λόφος, ἔχων θεμέλια, καὶ εὐρέθησαν νομίσματα εἰς αὐτοὺς Ἑλληνικά. Ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τούτων καὶ σαφῆς στεφάνη τείχους ὑπάρξαντός ποτε.